

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA

úsek inšpekčnej činnosti

Staré grunty 52, 841 04 Bratislava

Správa o stave a úrovni pedagogického riadenia, procesu, podmienok výchovy a vzdelávania v materských školách v školskom roku 2017/2018 v SR

V školskom roku 2017/2018 bolo v materských školách (MŠ) vykonaných **155** komplexných inšpekcií, čo predstavuje 5,19 % z celkového počtu MŠ v Slovenskej republike (SR). Na podnet bolo vykonaných 9 školských inšpekcií¹, z toho 4 v Bratislavskom, 2 v Trnavskom a po 1 školskej inšpekcii v Banskobystrickom, Košickom a Prešovskom kraji. Kontrolovaných bolo **137** štátnych, **7** cirkevných (CMS) a **11** súkromných (SMŠ) škôl. S vyučovacím jazykom slovenským (VJS) bolo **134**, s vyučovacím jazykom maďarským (VJM) **11** škôl, s vyučovacím jazykom slovenským a maďarským (VJS/VJM) **8** škôl², s vyučovacím jazykom ukrajinským (VJU) 1³ a 1 bilingválna MŠ⁴ s vyučovacím jazykom slovenským a anglickým (VJS/AJ). Kontrolovaných bolo **47** mestských a **108** obecných škôl.

Cieľom komplexnej inšpekcie bolo zistiť stav a úroveň⁵ pedagogického riadenia, procesu a podmienok výchovy a vzdelávania (V a V). Zdrojom súhrnných informácií boli výsledky z **533** hospitovaných tried (**2 448** hodín hospitácií), informačný dotazník pre riaditeľa MŠ, autodiagnostický dotazník pre učiteľov MŠ, rozhovory s pedagogickými zamestnancami, fyzická prehliadka interiérov a exteriérov škôl, analýza dokumentácie kontrolovaných MŠ.

Počas výkonu školskej inšpekcie boli zadávané dotazníky vnútorným (zamestnanci školy, rada školy) a vonkajším (zákonní zástupcovia, zriaďovateľ) partnerom riaditeľa školy. Na otázky týkajúce sa napr. prístupu učiteľov k deťom, organizácie a pravidiel fungovania, informačného systému, atmosféry, estetiky priestorov MŠ a spolupracovania s verejnosťou odpovedalo 1 342 zákonných zástupcov, 117 zriaďovateľov, 314 členov rady školy (RŠ) a 1 032 zamestnancov. Zistenia školských inšpektorov v prevažnej miere korelovali s odpoveďami respondentov.

V **432** triedach bolo predprimárne vzdelávaných **8 578** detí. Z celkového počtu detí bolo zaškolených **211** detí z *marginalizovanej rómskej komunity* (MRK), v Banskobystrickom kraji 41, v Košickom 39 a v Prešovskom kraji 131 detí. V **12** bežných triedach **8** MŠ bolo s informovaným súhlasom zákonných zástupcov začlenených **19** (0,2 %) detí so *špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami* (ŠVVP). Z toho bolo **13** detí so *zdravotným znevýhodnením* a **6** detí v škole Banskobystrického kraja⁶ zo *sociálne znevýhodneného prostredia* (SZP), ktoré boli diagnostikované centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie. Deti zo SZP pochádzali z MRK. *Edukačné príležitosti pre deti so ŠVVP* deklarovalo **18** (12 %) školských vzdelávacích programov (ŠkVP). *Odložené plnenie povinnej školskej dochádzky* (OPŠD) malo **252** detí vrátane 6 detí zo SZP. *Dodatočne odložené plnenie povinnej školskej dochádzky* (DOPŠD) mali **2** deti.

Údaje o počte tried a detí v kontrolovaných materských školách sú uvedené v tabuľke č. 1.

¹ SMŠ, Viedenská cesta 257, Bratislava; MŠ, Heyrovského 4, Bratislava; MŠ, Koválov 216; MŠ, Školské námestie 8, Rohožník; MŠ, Suchohrad 130; MŠ, Hečkova 13, Košice; ZŠ s MŠ, Koškovce 134; MŠ – Óvoda, Školská 4, Zlaté Klasy; MŠ, Kosorín 118

² MŠ – Óvoda, Drienovec 313 (podľa údajov uvedených v sieti škôl a školských zariadení a zriaďovacej listine bola škola s VJS/VJM, avšak vzhľadom na prevádzkovanie 1 triedy s celodennou V a V a uvedením VJS zákonnými zástupcami v žiadosti o prijatie dieťaťa do MŠ aktuálne uskutočňovala V a V v slovenskom jazyku)

³ ZŠ s MŠ, Jarabina 258

⁴ SMŠ BESST, Limbová 3, Trnava

⁵ percentuálne vyjadrenie úrovni: 100 % – 90 % *veľmi dobrá*, 89 % – 76 % *dobrá*, 75 % – 45 % *priemerná*, 44 % – 30 % *málo vyhovujúca*, 29 % – 0 % *nevyhovujúca* úroveň

⁶ MŠ, Sirk 169

Tabuľka č. 1

Údaje o počte tried a detí v kontrolovaných MŠ

Celkový počet tried v MŠ	432
Počet tried s VJS	396
Počet tried s VJM	27
Počet tried s VJU	1
Počet tried s VJS/AJ	8
Počet tried s deťmi mladšími ako 3 roky	15
Počet tried s deťmi 3 – 4 ročnými	101
Počet tried s deťmi 4 – 5 ročnými	65
Počet tried s deťmi 5 – 6 ročnými	97
Počet tried s deťmi 3 – 6 ročnými	154
Celkový počet detí	8 578
Počet detí mladších ako 3 roky	341
Počet detí 3 – 4 ročných	1 804
Počet detí 4 – 5 ročných	1 377
Počet detí 5 – 6 ročných	2 069
Počet detí 3 – 6 ročných	2 987
Počet detí s OPŠD	252
Počet detí s DOPŠD	2
Počet detí z MRK ⁷	211
Počet detí národnostnej menšiny	452
Počet detí cudzincov, inej štátnej príslušnosti	27
Celkový počet detí so ŠVVP	19
Počet detí so ZZ	13
Počet detí zo SZP	6
Počet detí zo SZP s OPŠD	6

Stav a úroveň výchovy a vzdelávania

Učenie sa detí bolo sledované v **533** triedach (**2 448** hodín hospitácií). Z toho v 414 triedach dopoludnia (2 070 hodín) a v 119 triedach popoludní (378 hodín).

Pozornosť, vytrvalosť, seberealizovanie sa a výkony detí ovplyvňovali učitelia vytvorenými *podmienkami* pre ich učenie sa (78 %) a udržiavanou pozitívnou učebnou *klímou* (93 %). Priaznivej sociálnej atmosfére v triedach, v ktorých boli zaradené deti z MRK, napomáhali učitelia partnerským vzťahom a prívetivou komunikáciou. Učitelia pozitívne hodnotili kladný postoj detí z MRK k realizácii výchovno-vzdelávacej činnosti (VVC). Staršie deti chránili a pomáhali mladším deťom. Drobné konflikty riešili deti z MRK zväčša s pomocou učiteľov. Deti pri získavaní *skúseností* (poznatky, spôsobilosti, hodnoty, postoje) primerane reagovali na poskytnuté informácie týkajúce sa *zámerov* VVC, na inštrukcie a *očakávania* učiteľov, ktoré ich orientovali na to, čo majú spoznať, vykonať, zvládnuť, a na ich požiadavky a spôsob výučby (72 %). Počas ranného kruhu alebo v úvode aktivity boli deťom poskytnuté zväčša jednotné zadania. Pozorované boli činnosti (51 %), ktoré neboli prispôbené výchovno-vzdelávacím potrebám intaktných detí, ich výkonovým, rozvojovým možnostiam a momentálnym dispozíciám. Tiež činnosti, v ktorých nie vždy učitelia pri V a V diagnostikovaných detí implementovali odporúčania poradenských zariadení, ktoré sa týkali konkrétnych oblastí ich rozvoja. Príčinami boli dominancia učiteľov, preferovanie frontálnej formy V a V, absentujúce alebo nejednoznačné učebné zadania, nerešpektovanie individuality a autonómie dieťaťa, neefektívne uplatnené učebné metódy a adaptácie výkonových štandardov. Dopadom boli nezáujem, neistota,

⁷ MŠ, Čelovce 207 (12 detí); ZŠ s MŠ, Pod kláštorom 158, Hronský Beňadik (3 deti); MŠ, Litava 144 (2 deti a ich zákonní zástupcovia mali možnosť 1-krát v týždni navštevovať miestne komunitné centrum); MŠ, Voznica 206 (1 dieťa); MŠ, Hlavná 46, Jasov (26 detí); MŠ, Roštár 82 (12 detí); ZŠ s MŠ, Letná 14, Nižná Slaná (1 dieťa); ZŠ s MŠ, Hlavná 10, Svinia (48 detí); ZŠ s MŠ, Hermanovce 36 (7 detí); ZŠ s MŠ, Pod lesíkom 30, Šarišské Michaľany (6 detí); MŠ, Májová 54, Spišské Podhradie (20 detí); ZŠ s MŠ, Na Dujave 48, Pečovská Nová Ves (17 detí); MŠ, Malcov 133 (7 detí); MŠ, Roztoky 61 (26 detí)

nesamostatnosť a nespokojnosť detí, pasívne prijímanie poznatkov, vyhýbanie sa spoluúčasti na V a V, výrazne podobné a aj rovnaké výsledné produkty. V niektorých prípadoch učitelia oklieštili spektrum nadobúdaných skúseností detí tým, že pri uskutočňovaní VVČ, najmä vzdelávacej aktivity, ignorovali proporčné vyváženie prelínania obsahu vzdelávacích oblastí alebo nevhodne zvolili ich kombinácie.

Plneniu stanovených edukačných zámerov deťmi z MRK učitelia dopomohli súvislým prepojením s pohybovými, hudobnými i výtvarnými aktivitami. Niektoré deti reagovali na pokyny učiteľov až po ich zadaní v rómskom jazyku. V riadených a aj v spontánných činnostiach deti z MRK často vyžadovali usmerňovanie a pomoc učiteľov (napr. skladanie obrázkov do celku, tvorba rovinných útvarov, interpretácia piesní či krátkych literárnych útvarov v slovenčine). Ich hrové aktivity boli málo obsažné a krátke vzhľadom na to, že ich nevedeli dejovo rozvinúť alebo opúšťali hru pri vzniku konfliktu. Ojedinele učitelia vzhľadom na konkrétnu učebnú situáciu nevytvorili deťom z MRK podmienky pre vyvážené striedanie dynamických a statických činností, čím nerešpektovali z aspektu pohybovej aktivity ich potreby a záujmy.

Sebaistote, sebavedomiu a dosiahnutiu úspechu detí napomáhali učitelia *spätnou väzbou* (80 %). Pokračovanie detí v činnosti motivovali učitelia pochvalou, povzbudením aj usmernením. Záujem a snaha detí boli podporované využívaním adekvátnych *didaktických pomôcok* (89 %), ktoré niektorí učitelia svojpomocne zhotovili. V ojedinelých prípadoch učitelia cielene uplatňovali metódy reflektujúce učebný štýl detí, najmä vizuálno-verbálny a kinestetický. Vyskytli sa situácie (opis obrázkov, orientácia v priestore, strihanie, kreslenie a pod.), v ktorých deti, vzhľadom na zadefinované očakávania a náročnosťou činnosti (precenenie/podcenenie), neuspeli. Spôsobené to bolo obmedzením sebarealizovania sa detí neúčinnými postupmi učiteľov a nevhodnou voľbou, nedostatočným spektrom, množstvom alebo stavom pomôcok.

Deti bezproblémovo preukázali *zručnosti* a zvládali *úkony*, ktoré boli potrebné pri používaní rôznych nástrojov, materiálov, náčinia a náradia (85 %). Zväčša technicky správne narábali s komponentami pri konštruovaní, so záhradným a s telovýchovným náčiním, s detskými pracovnými nástrojmi, s hračkami do piesku, zvládali strihanie, lepenie, navliekanie a pod. V spontánnych činnostiach, najmä v námetových hrách, deti najviac uplatnili svoje záujmy a počiatkové spôsobilosti. Vedeli hry organizovať, navrhovať a zdôvodňovať vlastné pravidlá a postupy, prijať kompromis. Improvizovali prostredníctvom tanca, kresby, rozprávali sa o svojich zážitkoch a riešili bežné životné situácie. Rozvinutie hry v niektorých prípadoch ovplyvnila slabá znalosť vyučovacieho jazyka detí v dvojjazyčnom prostredí alebo angažovanosť učiteľov, či nedostatok a adekvátnosť hračiek.

Pri uplatňovaní *grafomotorických spôsobilostí* (71 %) deti zotrvali vo vhodnej telesnej pozícii vzhľadom na polohu záznamovej plochy. Správne uchopili grafický nástroj a vyvíjali s ním primeranú intenzitu tlaku na podložku. Súvisle viedli línie v rôznych smeroch, zachovali požadovaný tvar, veľkosť a sklon grafického prvku, niektoré označili veľkým tlačeným písmom svoj výsledný produkt. Skvalitňovaniu koordinácie zraku a ruky, zmyslových a pohybových orgánov, ako aj uvoľňovaniu dominantnej ruky detí napomáhali niektorí učitelia v rámci prípravných cvičení rôznymi hrami a improvizáciami s využitím rôznorodých techník a postupov, inscenačných metód, metódy dramatizácie a hrania rolí. Pozorované boli činnosti, v ktorých učitelia opomenuli uplatňovanie známych metodických odporúčaní, čo sa adekvátne prejavilo na grafomotorických výkonoch detí. Fantázia, predstavivosť a tvorivosť detí v činnostiach s výtvarným zameraním boli v niektorých prípadoch obmedzené, ako v predchádzajúcich obdobiach, predkladaním malých formátov a len niektorých farieb, nástrojov, predlohou vytvorenou učiteľmi (výsledný produkt, matrica, predkreslený tvar) a ich neopodstatnenými pokynmi, ako i fyzickými zásahmi do procesu tvorby detí. Výsledky výtvarnej tvorby detí a riešení úloh na pracovných listoch prezentovali

učitelia zákonným zástupcom v interiéri MŠ a zväčša ich archivovali formou individuálneho alebo triedneho portfólia.

V **sebaobsluhu** včítane úpravy zovňajšku, hygieny a stomatohygieny, pri stolovaní boli deti samostatné (88 %). Nie všetky deti boli zručné v zaväzovaní šnúrok a zapínaní gombíkov. Niektoré deti nesprávne uchopili alebo používali jednotlivé časti príboru. Pozorované bolo aj konzumovanie obeda len lyžicou, čo eliminovalo adekvátne nadobudnutie kultúrnej praxe stolovania deťmi. Nedôslednosť sebaobslužných postupov a úkonov detí spočívala v prehliadnutí ich konania učiteľmi. Deti z MRK vyžadovali zvýšenú pozornosť učiteľov pri ich sebaobsluhu. V 2 školách⁸ učitelia s deťmi z MRK zrealizovali dôkladne umývanie rúk mydlom, úpravu zovňajšku vzhľadom na to, že prichádzali do MŠ zašpinené, neupravené a niektoré z nich boli aj nedostatočne oblečené.

Deti, v rámci vytvorených možností, boli vynaliezavé a navrhovali spôsoby **riešení** úloh vyplývajúcich z učebných problémov (59 %). Vyhľadávali, triedili a spracovávali **informácie z rôznych zdrojov** a na zvládnutie učebných zadaní používali aj **digitálne technológie** (62 %). Niektoré deti bezproblémovo zvládali elementárne matematické, logické a výtvarno-grafické úlohy používaním aplikácií a adekvátnymi postupmi na počítači, notebooku, interaktívnej tabuli, digitálnom fotoaparáte alebo programovateľnej hračke. Nie vždy mali deti možnosť analyzovať alebo porovnávať, uskutočniť vlastné navrhované postupy, skúmať okolité reálie a ich fragmenty, experimentovať, konfrontovať skutočné s virtuálnym. Výkony detí niektorí učitelia obmedzovali úlohami s jedným riešením, podporujúce iba konvergentné myslenie, neúčinnými podnetmi alebo trvaním na zrealizovaní len určených spôsobov plnenia zadaní.

Deti aktívne **komunikovali**, verbálne aj neverbálne, zväčša dodržiavali **komunikačné konvencie** a **chápali význam** slov, viacsmernej komunikácie (dialóg, rozhovor) a v rôznej podobe sprostredkovanej **informácie** (76 %). Ich vzájomné dorozumievanie sa, u niektorých detí v nárečí, bolo bezprostredné a obsahovo bohatšie počas hier a činností podľa vlastného výberu a pobytu vonku. Primerane vedeli tlmočiť nosnú myšlienku informácie bez toho, aby zmenili jej význam a vyjadriť ju pohybmi alebo graficky. Obmedzujúcim faktorom rozvoja myslenia a vyjadrovania sa detí bolo kladenie uzavretých otázok učiteľmi. Deti zvládali analyticko-syntetické činnosti a hry so slovami. Vedeli označiť prvé a posledné písmeno, rozdeliť slovo na slabiky aj pomocou rytmického vyjadrenia (tlieskanie, hra na telo atď.). Formulovali niekoľkoslovné a rozvité vety, vytvárali jazykové príbehy, dokončili rozprávania, začatý príbeh alebo, v niektorých prípadoch, vedeli zmeniť a dopovedať všeobecne známy koniec rozprávky. Adekvátne reagovali na zmenu hlasu, intonáciu, pauzy v rečovom prejave učiteľov. Vizuálne identifikovali a slovné označili niektoré grafické znaky písma a čísiel. Vedeli určiť správny smer písaného a tlačeného záznamu, opísať ilustráciu, doplniť slová v texte, ktoré boli znázornené obrázkom alebo symbolom. Niektoré vytvárali alebo postupovali podľa pojmovej mapy, náčrtu, schémy, ktoré učitelia sporadicky využívali.

Deti náležite ovládali a používali v **spisovnej podobe štátny a materinský jazyk** (80 %). Vyjadrovali sa gramaticky správne jednoduchými i rozvitými vetami. Deti v triedach s VJM primerane interpretovali v oboch jazykoch básne, riekanky, vlastné myšlienky a získané poznatky. Verbálne prejavy detí v spisovnej podobe boli v niektorých prípadoch ovplyvnené učiteľmi, ktorí používali slová v nesprávnych tvaroch, nárečie, dostatočne neovládali štátny jazyk alebo uplatňovali nevhodné učebné postupy a metódy (memorovanie, pamäťové učenie, nacvičovanie izolovaných slov, prekladová metóda). V 1 MŠ s VJM⁹ nebolo rešpektované integrované prepájanie vyučovacieho a štátneho jazyka. V triede s VJS v MŠ s VJS/VJM¹⁰ deti medzi sebou a učiteľom komunikovali po maďarsky. Neporozumeli

⁸ MŠ, Májová 54, Spišské Podhradie; ZŠ s MŠ, Záhradnícka 19, Svinia (elokované pracovisko Hložská 263)

⁹ MŠ s VJM – Óvoda, Šimonovce 167

¹⁰ MŠ – Óvoda, Drienovec 313

všetkým požiadavkám, ktoré im boli sprostredkované v slovenčine. Deti v škole s VJU¹¹ komunikovali spisovne v štátnom jazyku. Učitelia, napriek jazykovej spôsobilosti, VVČ neuskutočňovali v ukrajinskom jazyku vzhľadom na to, že zákonní zástupcovia žiadali výučbu v štátnom jazyku. Prepájanie štátneho jazyka s anglickým, bez výraznejších komunikačných bariér, uplatňovali deti SMS s bilingválnym vzdelávaním (VJS/AJ)¹². Rozvíjanie komunikatívnych kompetencií detí v anglickom jazyku v ďalšej SMS¹³ bolo realizované prostredníctvom hrových aktivít a rozhovorov k učebnej téme. Mnohé deti z MRK z dôvodu jazykovej bariéry mali problém komunikovať s učiteľmi alebo len stroho, jednoslovné odpovedali na ich otázky. Niektoré komunikovali s učiteľmi gestikuláciou. Vyjadrovanie sa detí z MRK jednoduchými vetami bolo väčšinou gramaticky nesprávne. Súvisle sa medzi sebou dorozumievali prevažne v rómčine. Prepojenie rómskeho so štátnym jazykom nebolo systematicky realizované v 1 MŠ¹⁴, čo malo dopad na eliminovanie komunikačnej neistoty a rozširovanie ich poznania prostredníctvom vlastnej skúsenosti.

Vzhľadom na konkrétne učebné situácie vedeli deti primerane **vyjadriť** vlastné myšlienky, predstavy, pocity a využiť získané poznatky (74 %). Niektoré prezentovali a obhájili svoje tvrdenia, súhlasné i zamietavé stanovisko, porovnávali skúsenosti spoluhráčov s vlastnými, uvažovali nahlas, organizovali a usmerňovali aktivity alebo komentovali priebeh a výsledok vlastnej činnosti. Verbálne a aj rečou tela, sporadicky emotikonom vyjadrili nesúhlas s rušivými prejavmi spoluhráčov, s predčasne ukončenými hrami, avšak pokynu učiteľov sa podriadili. Ak mali možnosť, skúmali predmety, manipulovali s trojrozmernými modelmi, skladali a rozoberali ich, získavali poznatky a zručnosti pokusom a omylom, experimentovali, riešili labyrinty, merali dĺžku a skúsenosti verbálne opísali. Tiež reagovali na dirigentské gestá učiteľov, rytmus piesne, skladby, notovú osnovu so stúpajúcim a klesajúcim radom tónov, rytmizovali riekanky, ovládali nástroje Orffovho inštrumentára, spievali známe piesne aj s hudobným sprievodom, zapamätali si text a melódiu nových piesní alebo rozoznali rôzne spôsoby spracovania známej rozprávky.

Pohybové spôsobilosti (85 %) využili deti v rámci sezónnych hier a športových aktivít, hudobno-pohybových činností, v dramatických situáciách rečou tela, pri prekonávaní umelých a prírodných prekážok. Bezproblémovo sa orientovali a adekvátne rôznymi spôsobmi sa pohybovali v konkrétnom prostredí. Deti primerane reagovali na verbálne, vizuálne, zvukové pokyny, napodobňovali pohybový vzor učiteľa, rozumeli telovýchovnej terminológii, dodržiavali pravidlá pohybových a hudobno-pohybových hier. Zvládali základné **polohy** a **postoje**, ovládali techniku **základných** lokomočných **pohybov** (75 %) a manipulovania s náčiním. Učitelia ojedinele podcenili obmedzenia, ktoré súviseli s fyzickým vývojom detí, keď nevhodne zaradili do riadených aktivít tzv. rizikové telesné cvičenia. Počas realizácie zdravotného cvičenia nie vždy dbali na správne vykonanie, optimálnu techniku vzhľadom na držanie tela, postupnosť a náročnosť zaťaženia konkrétnych svalových skupín, množstvo/rozsah cvičení a na dĺžku trvania. Deti z MRK prejavovali záujem o participáciu na pohybovej aktivite. Rozvoj ich motoricko-koordinačných schopností učitelia podporovali primerane fyzicky náročnými pohybovými činnosťami a cvičeniami.

Deti **spolupracovali** vo dvojiciach alebo v rôzne veľkých skupinách, vzájomne boli ohľaduplné, radili a pomáhali si, podporovali sa (73 %). K uvedomovaniu si vlastnej jedinečnosti, osobitosti spoluhráčov vrátane detí z MRK, ŠVVP a ľudí iných kultúr,

¹¹ ZŠ s MŠ, Jarabina 258 (zriaďovateľ 31. 11. 2017 požiadala ministerstvo školstva o zmenu v sieti, ktorá sa týkala úpravy vyučovacieho jazyka z VJS/VJU na VJS, rozhodnutím z 13. 02. 2018 ministerstvo školstva žiadosti zriaďovateľa vyhovel)

¹² SMS BESST, Limbová 3, Trnava

¹³ SMS, Alejová 2, Košice (činnosť bola realizovaná asistentkou učiteľky, ktorá bola zároveň lektorkou anglického jazyka)

¹⁴ MŠ, Hlavná 46, Jasov

či dôsledkov konania detí prispievali niektorí učitelia uplatňovaním zážitkového učenia, rolových hier a príkladov pozitívneho etického správania. Pozorované boli činnosti, v ktorých deti sporadicky participovali na plnení úloh alebo sa ich len pasívne, v role pozorovateľa, spoluúčastnili. Tiež situácie, v ktorých sa deti s vyššou rozvojovou úrovňou minimálne angažovali na prerozdeľovaní rolí a úloh, odkonzultovaní postupov pre riešenie zadaní. Konanie detí bolo dopadom nejednoznačných inštrukcií a nepostačujúcich motivačných podnetov učiteľov.

Deti zriedkavo uplatňovali **hodnotenie** vzhľadom na plnenie, dosahovanie stanovených zámerov, na vlastné, spoluhráčove alebo skupinové výkony a pokroky (43 %). Učitelia kontrolovaných škôl v porovnaní s hospitovanými učiteľmi v predchádzajúcich rokoch výraznejšie podcenili informovanie detí o ich napredovaní a učebných úspechoch (41 %). Prevažne inšpirovali deti vlastným vzorom posudzovania vrátane kladených zatvorených otázok a strohé hodnotenia spôsobom páčilo/nepáčilo.

Učenie sa detí bolo na **priemernej úrovni** (73 %).

Na veľmi dobrej úrovni bolo učenie sa detí v 25, na dobrej v 51, na priemernej úrovni v 64 školách. Na *málo vyhovujúcej* úrovni bolo učenie sa detí v 10¹⁵ a na *nevyhovujúcej* úrovni v 5 MŠ¹⁶.

Úroveň dosiahnutú vo vybraných indikátoroch učenia sa detí znázorňuje graf č. 1 a percentuálny pomer výsledkov hodnotenia úrovni škôl v uvedenej oblasti uvádza graf č. 2.

Pozitívne zistenia

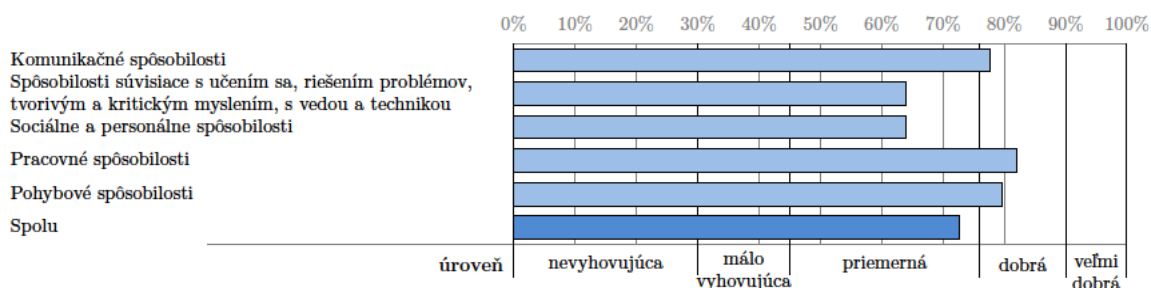
- bezprostredné dorozumievanie sa detí navzájom
- manipulačné zručnosti detí
- pohybové schopnosti detí
- sebaobslužná samostatnosť detí

Negatívne zistenia

- nedostatočný alebo chýbajúci priestor na:
  - autonómne konanie detí so sledovaním miery jeho prospešnosti
  - posúdenie, zdôvodnenie a porovnávanie, aj vzhľadom na stanovené kritériá a pravidlá triedy, vlastných úspechov/neúspechov dieťaťa s výkonmi spoluhráčov

Graf č. 1

Výber z uplatňovania elementárnych základov spôsobilostí deťmi v MŠ

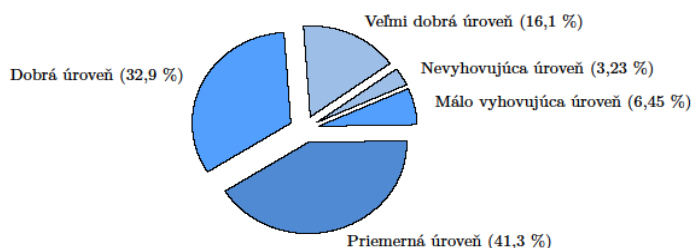

¹⁵ *málo vyhovujúca úroveň*: SMŠ, Viedenská cesta 257, Bratislava; MŠ, Breznička 49; MŠ, Sirk 169; MŠ, Hronská Dúbrava 144; MŠ, Voznica 206; ZŠ s MŠ, Utekáč 821; MŠ, Cabaj – Čápor 4; MŠ, Dobrá voda 149; ZŠ s MŠ, Koškovce 50; SMŠ, Markovičova 40, Trnava

¹⁶ *nevyhovujúca úroveň*: MŠ, Suchohrad 130; MŠ, Boľkovce – osada 231; MŠ s VJM, Šimonovce 167; MŠ, Koválov 216; SMŠ AKO U MAMY, Markovičova 1/A, Trnava

Graf č. 2

Percentuálny pomer výsledkov hodnotenia úrovni škôl v oblasti učenia sa detí

Riadenie školy

Školy mali vypracovaný **školský vzdelávací program** v súlade so štátnym vzdelávacím programom (ŠVP) a s princípmi a cieľmi V a V školského zákona (93 %).

Vlastné zameranie a ciele V a V korešpondovali s reálnymi podmienkami (80 %) a koncepčným zámerom rozvoja školy¹⁷ (85 %). Zväčša boli dosiahnuteľné a orientované na environmentálnu a regionálnu výchovu, zdravý životný štýl alebo na rozvíjanie počiatkovej sociálnej, dopravnej, digitálnej gramotnosti a pohybových spôsobilostí detí. Ich dopad na obsah VVČ ovplyvnilo v primeranej miere nadobúdanie a preukázanie skúseností (poznatky, spôsobilosti, hodnoty a postoje) deťmi. V školách, ktoré vzdelávali deti zo zmiešaného jazykového a inak podnetného prostredia boli vlastné ciele V a V orientované na podporovanie ich komunikatívnych spôsobilostí v štátnom i materinskom jazyku, na rozvoj ich osobnostných a sociálnych kompetencií, na multikultúrnu výchovu a na ich prípravu na vstup do základnej školy (ZŠ). Niektoré školy podporili vlastné zameranie a ciele V a V, učebné osnovy (UO) zapojením sa do interných alebo vyhlásených programov a projektov. Rôznorodé aktivity MŠ, ktoré súviseli so ŠkVP, napomáhali rozširovaniu skúseností detí, napr. v environmentálnej, zdravotnej, dopravnej, športovej oblasti.

Učebnými osnovami boli vzdelávacie štandardy jednotlivých vzdelávacích oblastí ŠVP v 91 (59 %) ŠkVP. V podobe obsahových celkov, zameraných najčastejšie na ročné obdobia alebo projekty, v rozsahu ustanovenom vzdelávacím štandardom ŠVP boli UO vypracované v 45 (29 %) ŠkVP. Učebné osnovy vypracované v podobe vyhovujúcej potrebám MŠ, najmenej v rozsahu ustanovenom vzdelávacím štandardom ŠVP, malo 16 (10 %) ŠkVP. Jednoznačné deklarovanie konkrétneho spôsobu spracovania UO alebo ich vypracovanie najmenej v rozsahu ustanovenom vzdelávacím štandardom ŠVP absentovalo v 8 ŠkVP (5 %). V cirkevných školách boli UO doplnené o témy náboženskej výchovy, ktoré prostredníctvom niektorých biblických príbehov a symbolov smerovali k rozvoju religiozity v živote dieťaťa, k získavaniu náboženských postojov. V 1 škole¹⁸ nastavili obsah a výkony tak, aby prevyšovali požiadavky štandardu týkajúceho sa rozvoja prírodovednej, predčitateľskej a grafomorickej gramotnosti detí. Niektoré školy usporiadali obsah UO do mesačných a týždenných projektov, ktoré plnili tvorivými hrami, inscenačnými, diskusnými a výskumnými metódami, hraním rolí. Dve školy¹⁹ pri voľbe UO deklarovali 2 možnosti vypracovania (vzdelávacie štandardy jednotlivých vzdelávacích oblastí ŠVP a aj UO v podobe obsahových celkov). Ďalšia škola²⁰ si síce zvolila možnosť spracovania UO v podobe obsahových celkov, avšak neboli súčasťou ŠkVP. Predpokladaným dôvodom zistených nezrovnalostí týkajúcich sa UO bolo neuplatnenie metodického materiálu na tvorbu ŠkVP alebo nedostatok mohol prameniť z toho, že MŠ sa nedostala informácia

¹⁷ MŠ, Kostolná – Zárčie 18 (pedagogická zamestnankyňa, ktorá nastúpila na voľné miesto vedúceho zamestnanca do výberového konania, nevypracovala koncepčný zámer rozvoja školy)

¹⁸ MŠ, Ruskov 280

¹⁹ SMŠ, Bernolákova 379, Námestovo; ZŠ s MŠ, Malatiná 70

²⁰ ZŠ s MŠ, Školská 17, Eubochna

o jeho existencii. Po vzájomnej dohode v pedagogickej rade (PR) boli vo väčšine kontrolovaných ŠkVP stanovené princípy internej prípravy učiteľov na VVČ, ktoré obsahovali aj témy a podtémy obsahu predprimárneho vzdelávania a v niektorých školách určovali uplatňovanie adaptácie vzdelávacích štandardov.

Riaditelia 143 (92 %) škôl **vydali** ŠkVP po **prerokovaní** v PR a RŠ, **oboznámili** s obsahom zákonných zástupcov a **zverejnili** ho na verejne prístupnom mieste. Dopad na spoluprácu riaditeľa s vnútornými a vonkajšími partnermi a tým na dosahovanie stanovených cieľov, malo opomenutie prerokovania ŠkVP v 12 školách. Priamou VVČ neplnili učitelia ŠkVP v 11 školách.

K formálnosti ŠkVP, ako v predchádzajúcich obdobiach, prispeli najmä neaktuálne informácie, nepremyslene kopírované časti ŠVP, právnych predpisov, odbornej literatúry. Taktiež nesúlad s koncepcným zámerom rozvoja školy, s realizovanými projektmi a s informáciami na webových sídlach škôl. Nedostatky, ktoré nemali negatívny dopad na činnosť školy a na uskutočňovanie V a V, týkajúce sa terminologických nepresností, nesprávnej citácie právnych predpisov, duplicitných informácií a neaktuálnosti viacerých častí, boli v 2 MŠ²¹ odstránené počas školskej inšpekcie.

V 1 MŠ²² pedagogickí zamestnanci nezaregistrovali zmenu týkajúcu sa aktuálne platného ŠVP. Predložený ŠkVP bol vypracovaný v súlade s neplatným ŠVP. V 6 MŠ²³ učitelia náhodne vyberali výkonové štandardy prevažne z neplatného ŠVP, využívali plány VVČ z predchádzajúcich školských rokov, čím obmedzovali vyvážený rozvoj všetkých stránok osobnosti detí. Dve MŠ²⁴ plnili len niektoré vzdelávacie štandardy UO a v 1 škole VVČ uskutočňovali podľa UO platných do 31. 08. 2016, čo nepriaznivo ovplyvňovalo nadobúdanie vedomostí a zručností detí zo vzdelávacích oblastí Človek a svet práce, Človek a príroda, Matematika a práca s informáciami. V 5 školách²⁵ učitelia neplnili ciele smerom k organizačnej forme hry a hrovej činnosti, dominovali v nich stereotypné individuálne aktivity, chýbali hračky na uspokojovanie potrieb a záujmov detí.

Školy vypracovali **školský vzdelávací program** celkovo na **veľmi dobrej úrovni** (92 %).

Na veľmi dobrej úrovni bolo 129 ŠkVP, na dobrej 13, na priemernej úrovni 1 ŠkVP. Na *málo vyhovujúcej* úrovni bolo 5²⁶ a na *nevyhovujúcej* úrovni 7 ŠkVP²⁷.

Úroveň vybraných indikátorov ŠkVP znázorňuje graf č. 3 a percentuálny pomer výsledkov hodnotenia úrovni škôl v uvedenej oblasti graf č. 4.

Pozitívne zistenia

- súlad vlastných cieľov V a V a zamerania ŠkVP s podmienkami školy a s koncepcným zámerom rozvoja školy
- vypracovanie UO najmenej v rozsahu ustanovenom vzdelávacím štandardom ŠVP
- oboznámenie s obsahom a zverejnenie ŠkVP

Negatívne zistenie

- formálnosť v spracovaní ŠkVP
- neplnenie ŠkVP priamou VVČ

²¹ MŠ, Podhorie 17; Súkromná MŠ, Bernolákova 379, Námestovo

²² MŠ, Suchohrad 130

²³ MŠ, Boľkovce – osada 236; MŠ, Breznička 169; ZŠ s MŠ, Pod kláštorom 158, Hronský Beňadik; MŠ, Hronská Dúbrava 144; ZŠ s MŠ Utekáč 821; MŠ s VJM, Šimonovce 167

²⁴ MŠ - Óvoda, Hlavná 89, Pohronský Ruskov; MŠ, Dolné Lefantovce 32 a MŠ, Čápor 1274, Cabaj – Čápor

²⁵ MŠ, Čaradice 156; MŠ, Dolné Lefantovce 32; MŠ, Čápor 1274, Cabaj – Čápor ; MŠ – Óvoda, Levická cesta 4, Hronovce; MŠ – Óvoda, Hlavná 89, Pohronský Ruskov

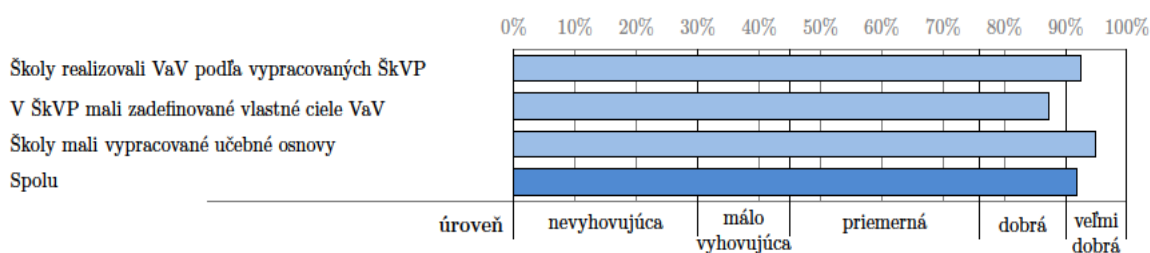
²⁶ *málo vyhovujúca úroveň*: MŠ, Boľkovce – osada 236; MŠ, Breznička 49; MŠ s VJM, Šimonovce 167; ZŠ s MŠ, Koškovce 50; ZŠ s MŠ, Školská 7, Lubochňa

²⁷ *nevyhovujúca úroveň*: MŠ, Suchohrad 130; MŠ, Hronská Dúbrava 144; ZŠ s MŠ, Utekáč 821; ZŠ s MŠ, Letná 16, Nižná Slaná; MŠ, Čápor 1274, Cabaj – Čápor; MŠ, Dolné Lefantovce 32; MŠ – Óvoda, Hlavná 89, Pohronský Ruskov

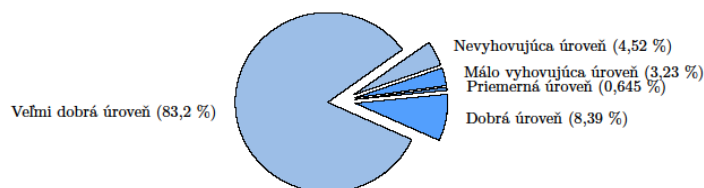
Graf č. 3

Školský vzdelávací program

Graf č. 4

Percentuálny pomer výsledkov hodnotenia úrovni škôl v spracovaní ŠkVP

Riaditelia 131 (85 %) škôl pri **rozhodovaní** rešpektovali aktuálny právny stav. Pri prijímaní detí do MŠ dodržiavali **princípy rovnoprávnosti prístupu k V a V, zákazu všetkých foriem diskriminácie**, právnymi predpismi stanovené podmienky a ostatné podmienky prijímania prerokované v PR. Dvaja zriaďovatelia SMS²⁸ ignorovali rozhodovacie kompetencie riaditeľa tým, že vydávali rozhodnutia o prijatí detí do MŠ. Učiteľ²⁹ navštevoval rodiny detí z MRK pred zápisom do MŠ a motivoval zákonných zástupcov na zaškolenie ich detí.

Poradné orgány (PO)³⁰ zriadili riaditelia v 148 (95 %) školách. Na plnení a dosahovaní zámerov, vízií a cieľov školy spolupracovalo 101 (65 %) PO riaditeľa. V 89 (57 %) školách fungovali PO riaditeľa v súlade s ich **funkciami**. Podieľali sa na skvalitňovaní predprimárneho vzdelávania, na internom vzdelávaní pedagogických zamestnancov a na riešení pedagogických a výchovno-vzdelávacích problémov.

Najčastejšie vyskytujúcim sa nedostatkom v činnosti PO riaditeľa bolo opomenutie kontrolno-hodnotiacej a odbornometodickej funkcie, sporadicky informačnej, jednotiacej a poradnej funkcie. V niektorých školách zápisnice z rokovaní PO boli málo výpovedné z pedagogického a hodnotiaceho hľadiska aj vzhľadom na to, že pedagogickí zamestnanci sa sústreďovali na prevádzkové záležitosti a organizačné zabezpečovanie aktivít školy.

V 6 školách³¹ PR nerokovala; v 1 MŠ³² vzhľadom na to, že V a V zabezpečoval len 1 pedagogický zamestnanec, boli realizované spoločné pracovné porady s nepedagogickými zamestnancami; v 1 ZŠ s MŠ³³ boli uskutočňované okrem rokovaní PR v MŠ aj spoločné rokovania PR, ktoré sa zaberali problematikou plánovania i hodnotenia

²⁸ SMŠ, Viedenská cesta 257, Bratislava; SMŠ, Bernoláková 379, Námestovo

²⁹ MŠ, Hlavná 46, Jasov

³⁰ *absencia PR*: SMŠ Ako u mamy; Markovičova 1/A, Trnava
nezriadené metodické združenie (MZ): Cirkevná spojená škola, Československej armády 15, Moldava nad Bodvou; Evanjelická MŠ, Exnárova 10, Košice; SMŠ, Alejová 2, Košice; SMŠ Baranček, Moyzesova 22, Košice; ZŠ s MŠ, Alekšince 395; SMŠ Ako u mamy; Markovičova 1/A, Trnava

³¹ MŠ, Hronská Dúbrava 144; MŠ, Voznica 206; MŠ Kosorín 118; ZŠ s MŠ, Utekáč 821; MŠ, Boľkovce – osada 236; MŠ, Breznička 169

³² MŠ, Kunešov

³³ ZŠ s MŠ, Pod kláštorom 158, Hronský Beňadik;

činnosti MŠ a VVČ. V 4 školách³⁴ sa PR (spojená škola, ZŠ s MŠ) nezaoberala problematikou predprimárneho vzdelávania. Učitelia MŠ kompenzovali uvedený stav dennými vzájomnými konzultáciami, výnimočne účasťou na rokovaní MZ učiteľov primárneho vzdelávania. V niektorých lokalitách jednotriedne MŠ v rámci vzájomnej spolupráce organizovali spoločné rokovania MZ s výmenou poznatkov, čo malo pozitívny vplyv na realizáciu VVČ, spracovanie dokumentácie a na orientovanie sa v právnych predpisoch.

Vedúci pedagogickí zamestnanci 110 (71 %) škôl **vnútornými pravidlami** (pokyny, usmernenia), prerokovanými v PR, určili stratégie pri V a V a pri zabezpečovaní deklarovaných plánov a vízií.

Príslušnú **dokumentáciu** určenú právnymi predpismi malo 124 (80 %) škôl. Riaditelia zväčša vypracovali *plán práce*, ktorý považovali za potrebný. Kontrolované školy s VJM, s VJS/VJM viedli pedagogickú dokumentáciu dvojazyčne s výnimkou 1 MŠ³⁵. V prevažnej miere viedli učitelia triedne knihy a osobné spisy detí trvalým spôsobom, na tlačivách podľa vzorov schválených a zverejnených ministerstvom školstva. Neúplné údaje a záznamy v pedagogickej dokumentácii 7 škôl boli odstránené a názov školy v sieti s názvom školy v triednej knihe 1 školy bol zosúladený počas výkonu školskej inšpekcie³⁶.

Vedúci pedagogickí zamestnanci podporovali udržiavanie a rozvíjanie **profesijných kompetencií pedagogických zamestnancov**, čo deklarovali v 120 (77 %) školách ročným plánom kontinuálneho vzdelávania (RPKV)³⁷, ktorým akceptovali vlastné zameranie, potreby, ciele a poslanie V a V. Učitelia v rozhovore uviedli, že absolvovali KV zamerané, napr. na získavanie digitálnych zručností, podporu rozvoja predčitateľskej gramotnosti detí, ich pohybových schopností, hudobnej a dramatickej tvorivosti či na zlepšenie interpersonálnej komunikácie, na získavanie poznatkov o uplatňovaní projektového vzdelávania detí, prvkov pedagogiky M. Montessori alebo inkluzívneho vzdelávania detí z MRK. Niektorí prezentovali, že nadobúdali odborné informácie aj na konferenciách, seminároch a regionálnych aktivitách profesijných organizácií alebo sa aktívne zapájali do diskusií v rámci uzavretých skupín na Facebooku. Boli aj takí učitelia, ktorí preferovali len samoštúdium. Učitelia získané skúsenosti z KV čiastočne uplatňovali vo VVČ.

Pedagogickí zamestnanci zväčša v rámci **prípravy na VVČ** obsah UO rozdelili, vzhľadom na dohodu v PR, do týždenných tematických blokov s rešpektovaním rovnocennosti organizačných foriem. Menej akceptovali pedagogické zásady najmä vo vzťahu k heterogénnemu zloženiu tried. Ojedinele bolo zistené nesystematické plnenie cieľov z hudobnej a literárnej výchovy. Nadobúdanie príslušných kompetencií deťmi učitelia sčasti napomáhali prípravou na spevácke, recitačné prehliadky, vystúpenia v rámci aktivít spoločensko-kultúrneho charakteru a čítaním krátkych literárnych útvarov pred odpočinkom.

Učitelia rôznymi spôsobmi **pedagogického diagnostikovania** monitorovali napredovanie, a aj stagnovanie detí³⁸. Nie vždy analyzovali, čo je potrebné napraviť, a zúročili zistenia na skvalitnenie učenia sa detí. Aj využívaním rôznych diagnostických hárkov bez poznania

³⁴ Cirkevná spojená škola, Československej armády 15, Moldava nad Bodvou; ZŠ s MŠ – Alapiskola és Óvoda, Hlavná 60, Zátin; ZŠ s MŠ, Letná 14, Nižná Slaná; ZŠ s MŠ, Hlavná 1, Čerhov

³⁵ MŠ s VJM, Šimonovce 167

³⁶ MŠ, Hlavná 46, Jasov; SMŠ, Alejová 2, Košice; MŠ, Úpor 9, Zemplínska Nová Ves; MŠ – Óvoda, Drienovec 313; SMŠ Baranček, Moyzesova 22, Košice; CMŠ, Markušovská cesta 8, Spišská Nová Ves; MŠ, Roštár 82 a ZŠ s MŠ, Pod lesíkom 19, Spišské Michalany

³⁷ vydanie RPKV bez vyjadrenia zriaďovateľa: MŠ, Suchohrad 130; ZŠ s MŠ, Záhradnícka 19, Svinia; MŠ, Bobrovec 94; ZŠ s MŠ, Školská 17, Ľubochňa

absencia RPKV: MŠ, Kosorín 118; ZŠ s MŠ, Hermanovce 274

³⁸ ZŠ s MŠ Károlya Dömeho s VJM – Döme Károly Alapiskola és Óvoda, Ďatelinová ulica 296, Iža – Izsa (vyjadrenie učiteľa o nepotrebnosti pedagogickej diagnostiky sa premietlo do nevyhovujúcej úrovne ovládania slovenského jazyka päť- až šesťročných detí po troch rokoch ich dochádzky do MŠ)

významu škál bolo hodnotenie formálne a obmedzovalo učiteľov najmä v prispôbovaní činností vzhľadom na rozvojovú a výkonovú úroveň detí. Niektorí učelia prispôbovali stratégie V a V vzhľadom na deti s OPŠD, DOPŠD a so ŠVVP.

Adaptačné vzdelávanie 10 začínajúcich pedagogických zamestnancov bolo uskutočňované v 8 kontrolovaných školách³⁹. Riaditeľ 1 MŠ⁴⁰ opomenul adaptačné vzdelávanie začínajúceho pedagogického zamestnanca, sám nespĺňal kvalifikačné predpoklady na výkon pedagogickej činnosti v MŠ, a ani podmienky na výkon činnosti vedúceho pedagogického zamestnanca. V 3 školách⁴¹ neboli nevytvorené podmienky pre naplnenie povinnosti začínajúceho pedagogického zamestnanca, ktorou je absolvovanie adaptačného vzdelávania, z toho v 1 MŠ vzhľadom na neobsadenie miesta vedúceho zamestnanca a v SMŠ adaptačné vzdelávanie učiteľa nespĺňajúceho kvalifikačné predpoklady uskutočňoval nekvalifikovaný učiteľ.

Príspevok určený na výchovu a vzdelávanie detí, ktoré mali jeden rok pred plnením povinnej školskej dochádzky, bol podľa vyjadrenia väčšiny riaditeľov využitý v súlade s príslušným zákonom⁴² najmä na nákup učebných pomôcok a spotrebného materiálu, ktorými učelia zväčša napomáhali deťom pri nadobúdaní a uplatňovaní skúseností počítačovej pohybovej, čitateľskej, digitálnej, ekologickej, pracovnej a dopravnej gramotnosti.

Pedagogické riadenie bolo na **priemernej úrovni** (69 %).

Vedúci pedagogickí zamestnanci stanovili kritériá, stratégie a termíny vnútroškolskej kontroly detí a zamestnancov v 126 (81 %) školách. Premyslene, v dostatočnom rozsahu vrátane VVČ plánovali v 106 (68 %) školách. Reálne vnútroškolskú kontrolu realizovalo a zistenia analyzovalo 81 (52 %), opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov prijímalo a ich následnú kontrolu uskutočnilo len 44 (28 %) vedúcich pedagogických zamestnancov.

Podcenenie významu kontroly a hodnotenia alebo ich nedôsledné realizovanie boli demotivačným faktorom v zmene pedagogického myslenia učiteľov vzhľadom na uplatňovanie účinných stratégií, inovatívnych metód, foriem, postupov a poznatkov z KV vo VVČ. Opomenutie kontrolno-hodnotiacej a odborno-metodickej funkcie PR obmedzovalo zdokonaľovanie profesijného rozvoja učiteľov s rôznou dĺžkou praxe vrátane začínajúcich učiteľov a tým skvalitňovanie učenia sa detí. Možnými príčinami boli napr. ich nezáujem, zaťaženie inými činnosťami, nedostatočné riadiace či odborné kompetencie, obavy z nepopulárnosti v prípade poukázania na nedostatky. K nahliadnutiu nepredložili 6 vedúci pedagogickí zamestnanci záznamy z vnútroškolskej kontroly⁴³.

Riaditelia MŠ a zástupcovia riaditeľov pre MŠ preferovali hodnotenie vyučovania učiteľmi formou hospitačných záznamov, menej uplatňovali ďalšie efektívne spôsoby posudzovania ich výkonov. Zväčša formálne reflektovali zistený stav (nejasné závery vzhľadom na cieľ hospitácie a zámer VVČ, absencia splniteľných a merateľných opatrení). Predpokladanými príčinami opomenutia podstaty zistení boli nejednoznačná konkretizácia stanovených

³⁹ CMŠ Gianni Berettovej Mollovej, Bilíkova 1, Bratislava; ZŠ s MŠ, Hargašova 5, Bratislava; MŠ, Adámiho 11, Bratislava; MŠ, Heyrovského 4, Bratislava; MŠ, Hlavná 46, Jasov; ZŠ s MŠ – Alapiskola és Óvoda, Hlavná 60, Zátin; MŠ, Úpor 9, Zemplínska Nová Ves; MŠ, Čaradice 156

⁴⁰ MŠ, Suchohrad 130

⁴¹ MŠ, Kostolná – Záriečie 18 a MŠ, Bobrovec 94; SMŠ, Bernolákova 379, Námestovo

⁴² ZŠ s MŠ, Česká 10, Bratislava (zakúpenie práčky), MŠ, Kostolná – Záriečie 18 (príspevok nebol zriaďovateľom poskytovaný v plnej výške); MŠ, Popudinské Močidl'any 330; MŠ, Roztoky 61 a MŠ, Slovenská Kajňa 191 (riaditeľ nemal informácie o využití príspevku); MŠ, Dolné Lefantovce 32 a MŠ s VJM – Óvoda, Bodza 108 (zriaďovateľ uhrádzal energie); MŠ, Host'ová 121 (zriaďovateľ poskytoval odmeny zamestnancom); MŠ, Májova 54, Spišské Podhradie (zakúpenie zošitov, peračníkov, žiackych knižiek a pod.)

⁴³ MŠ, Suchohrad 130; MŠ, Hamuliakovo; MŠ, Hlavná 46, Jasov; Cirkevná spojená škola, Československej armády 15, Moldava nad Bodvou; SMŠ, Alejová 2, Košice; MŠ, Roštár 82

hospitačných cieľov, nepoukázanie na silné stránky V a V a na oblasti vyžadujúce si zlepšenie.

V 1 škole⁴⁴ boli hospitácie riaditeľa, vzájomné hospitácie učiteľov a otvorené hodiny významným motivačným prostriedkom na uplatňovanie inovatívnych prvkov vo VVČ.

Vnútorňý systém kontroly a hodnotenia dosiahol **priemernú úroveň** (60 %).

Sebahodnotenie považovali pedagogickí zamestnanci za užitočné v 150 (97 %) školách. Ako byrokratickú záťaž bez významného vplyvu na kvalitu ho vnímali v 5 (3 %) školách. **Autoevalvačný proces** ako autoregulačný mechanizmus vlastnej pedagogickej práce bol uplatňovaný podľa vyjadrenia riaditeľov v 83 (54 %) školách.

V 19 školách⁴⁵ poňali pedagogickí zamestnanci autoevalváciu v chronologickom usporiadaní informácií o silných a slabých stránkach, dosiahnutých cieľoch vytýčených v ŠkVP, výchovno-vzdelávacích výsledkoch s možnosťou plánovania nových priorít. V niektorých školách nebola v rámci sebahodnotenia preukázaná objektívna sebareflexia, čo obmedzovalo vytváranie podmienok pre zlepšovanie výchovno-vzdelávacích výsledkov kontrolovaných škôl. Ich izolované orientovanie sa, napr. na VVČ, celoročnú pedagogickú činnosť učiteľov, na ŠkVP alebo činnosť metodického združenia poskytovalo síce aj určitú spätnú väzbu ale nebolo východiskom pre modifikáciu procesov tak, aby sa škola zlepšovala.

Klíma a kultúra školy vykazovali **veľmi dobrú úroveň** (96 %). Vedúci pedagogickí zamestnanci 149 (96 %) podporovali pozitívnu klímu, spoluprácu a prosociálne vzťahy všetkých zúčastnených osôb na V a V, dbali na dodržiavanie stanovených pravidiel (98 %) a s ostatnými zamestnancami na čistotu a estetiku vnútorných a vonkajších priestorov školy (97 %). V kontrolovaných 142 (91 %) školách pedagogickí zamestnanci organizovali a zúčastňovali sa rôznorodých aktivít súvisiacich so ŠkVP. Do edukačných projektov na úrovni školy, regiónu, štátu či medzinárodnej spolupráce bolo zapojených 95 (61 %) škôl. Dosahovanie stanovených cieľov V a V, koncepčného zámeru rozvoja školy podporovali učitelia 123 škôl (79 %) spoluprácou so zákonnými zástupcami, s inými školami, s inštitúciami verejnej, štátnej správy i komerčného sektoru, mimovládnyimi organizáciami, občianskymi združeniami, so športovými klubmi, zložkami integrovaného záchranného systému atď.

Tabuľka č. 2 *Dotazník pre vnútorných a vonkajších partnerov riaditeľa školy – klíma a kultúra MŠ*

Otázky	Odpovede respondentov				
	Áno	Skôr áno	Skôr nie	Nie	Neviem posúdiť
<i>Majú deti možnosť podieľať sa na vytváraní pravidiel života v triede alebo MŠ?</i>	43 %	20 %	4 %	2 %	31 %
<i>Je klíma v MŠ priaznivá, priateľská?</i>	83 %	11 %	3 %	1 %	4 %
<i>Správajú sa zamestnanci k deťom priateľsky?</i>	91 %	8 %	0,27 %	0,05 %	0,65 %
<i>Podporujú vedúci pedagogickí zamestnanci spoluprácu a prosociálne vzťahy medzi deťmi, zamestnancami, zákonnými zástupcami a lektormi krúžkov?</i>	82 %	13 %	2 %	0,45 %	3 %
<i>Prevláda v MŠ vzájomná podpora a spolupráca osôb, ktoré sa podieľajú na V a V vrátane lektorov krúžkov?</i>	73 %	19 %	3 %	1 %	5 %
<i>Dbajú zamestnanci na čistotu, estetiku a bezpečnosť vnútorných a vonkajších priestorov MŠ?</i>	92 %	8 %	0,26 %	0 %	1 %

⁴⁴ MŠ, Adámiho 11, Bratislava

⁴⁵ MŠ – Óvoda, Ul. materskej školy 6, Gbelce; ZŠ s MŠ Ondreja Cabana, Námestie Andreja Cabana 36, Komjatice; MŠ, Bajka 54; ZŠ s MŠ, Školská 373, Horná Kráľová; ZŠ s MŠ Drietoma 453; SMŠ, Horné Naštice 106; MŠ 9. mája 3, Bánovce nad Bebravou; MŠ, Modrová 70; MŠ, Košariská 97; SMŠ Slimáčik, M. Turkovej 22, Trenčín; ZŠ s MŠ, Lúka 135; MŠ, Nadlice 37; MŠ, Adamovské Kochanovce 97; ZŠ s MŠ, Školská 2, Čereňany; ZŠ s MŠ, Stará Myjava 141; ZŠ s MŠ Vavrinca Benedikta, Kpt. Nálepku 611, Nedožery – Brezany, ZŠ s MŠ, Veľká Hradná 149; MŠ, Gemerská 1772

Spokojnosť s klímou a kultúrou MŠ prejavilo 90 % oslovených respondentov odpoveďami áno/skôr áno na zadávané otázky. Negatívny postoj (skôr nie/nie) zaujali 3 % a nevedelo posúdiť stav, na ktorý mali odpovedať 7 % opýtaných.

Zákonní zástupcovia prevažne pozitívne (63 %) vyzdvihli možnosť participovania detí na vytváraní triednych a školských pravidiel. Negatívne reagovalo 6 % a nevedelo sa vyjadriť 31 % z nich. Priaznivú a priateľskú klímu v MŠ, spoluprácu zúčastnených pri V a V, ich podporovanie a priateľský prístup k deťom ocenilo 95 %, bezvýznamne ich vnímali 3 % a nevedeli sa vyjadriť 2 % respondentov. Na otázku, či zamestnanci dbajú na čistotu, estetiku priestorov MŠ odpovedalo súhlasne 99 % zákonných zástupcov a zamestnancov, nevedelo odpovedať 1 % opýtaných.

Kontrolované školy propagovali a poskytovali na **veľmi dobrej úrovni** (90 %) rôzne **služby**. Školy svojimi **aktivitami** a konaním včítane operatívnych a odborných **informácií** získavali a upevňovali dôveru zákonných zástupcov a verejnosti v inštitucionálne predprimárne vzdelávanie.

Učitelia zákonným zástupcom detí z MRK objasňovali význam pravidelnej dochádzky na rozvoj osobnosti ich detí. Vzájomné vzťahy upevňovali aj návštevami v rodinách⁴⁶. Dôvodom nepravidelnej dochádzky detí z MRK do MŠ bol predovšetkým nezáujem zákonných zástupcov o systematickú V a V ich detí. Ojedinele boli dôvodom chorobnosť a nedostatočné oblečenie detí, pohodlnosť rodičov týkajúca sa sprevádzania dieťa do MŠ v prvý a posledný pracovný deň alebo dlhá cesta vzhľadom na dočasné prevádzkovanie MŠ v priestoroch mimo osady⁴⁷.

Tabuľka č. 3 Dotazník pre vnútorných a vonkajších partnerov riaditeľa školy – informačný systém

Otázky	Odpovede respondentov				
	Áno	Skôr áno	Skôr nie	Nie	Neviem posúdiť
<i>Je informačný systém MŠ (vrátane podnetov, návrhov prípadne sťažností) dostatočne otvorený?</i>	75 %	19 %	3 %	1 %	3 %
<i>Vzájomná výmena informácií funguje dobre, je obojstranne ústretová a efektívna?</i>	82 %	15 %	2 %	1 %	1 %

S informačným systémom a vzájomnou výmenou informácií bolo spokojných 96 % respondentov (zákonných zástupcov, zamestnancov a zástupcov rady školy). Negatívne reagovali a nevedeli sa vyjadriť 4 % opýtaných.

Poradenské služby, týkajúce sa napredovania detí a riešenia ich výchovno-vzdelávacích potrieb, uskutočňovali učitelia v 137 (88 %) a spoluprácu s externými odborníkmi odporúčali zákonným zástupcom v 144 (93 %) školách. Niektoré MŠ prizvaním psychológa, logopéda, trénera, s informovaným súhlasom zákonných zástupcov, zabezpečovali depistáž školskej spôsobilosti päť- až šesťročných detí, systematickú logopedickú intervenciu alebo identifikáciu športového nadania detí. Zákonní zástupcovia detí z MRK na školami ponúkanú pomoc pri eliminovaní odchýlok ich detí prostredníctvom individuálnych návštev u odborníkov nereflektovali. Záujem prejavovali o služby poskytované priamo v školách, napr. logopedická intervencia, depistáž školskej spôsobilosti. Nedostatky v komunikácii (nedobrá výslovnosť, nesúvislé vyjadrovanie, neovládanie štátneho jazyka) označili riaditelia v dotazníku za najvýraznejší problém v učení sa detí z MRK. Napriek stanoveným konzultačným hodinám v školskom poriadku uprednostňovali zákonní zástupcovia komunikáciu s pedagogickými zamestnancami v rámci každodenných stretnutí.

Tabuľka č. 4 Dotazník pre vnútorných a vonkajších partnerov riaditeľa školy – poradenské služby

Otázka	Odpovede respondentov
--------	-----------------------

⁴⁶ MŠ, Hlavná 46, Jasov; MŠ, Úpor 9, Zemplínska Nová Ves

⁴⁷ MŠ, Hlavná 46, Jasov

	Áno	Skôr áno	Skôr nie	Nie	Neviem posúdiť
<i>Máte dostatok informácií o výchovno-vzdelávacích výsledkoch a napredovaní vášho dieťaťa ?</i>	71 %	20 %	6 %	2 %	1 %

Zákonní zástupcovia (91 %) boli spokojní s poskytovanými informáciami o výchovno-vzdelávacích výsledkoch a napredovaní svojho dieťaťa. Málo informácií o napredovaní dieťaťa malo 8 % a nevedelo sa vyjadriť 1 % z nich.

Kružkovú činnosť, na základe informovaného súhlasu zákonných zástupcov, organizovalo v popoludňajších hodinách 72 MŠ (46 %), z toho v 63 podľa vypracovaných plánov zväčša externými lektormi⁴⁸. Výsledky krúžkov prezentovali kontrolované školy na výtvarných, športových alebo kultúrno-spoločenských prehliadkach, na ktorých mnohé deti významne uspeli. Jedna SMŠ⁴⁹ ponúkala 12 krúžkov, činnosť 11 zabezpečovala vlastnými pedagogickými zamestnancami. SMŠ⁵⁰ ponúkala 12 krúžkov, činnosť 11 zabezpečovala vlastnými pedagogickými zamestnancami. Realizovaním krúžkov v rámci dopoludňajších foriem denných činností zamedzili 3 školy⁵¹ zúčastneným deťom podieľanie sa na plnení zámerov VVČ podľa ŠkVP. Deťom prítomným na krúžku, ktorý bol realizovaný ihneď po obedňajšom stolovaní, obmedzilo 5 škôl⁵² ich právo na odpočinok.

Riadenie školy bolo na **dobrej úrovni** (79 %).

Na veľmi dobrej úrovni v oblasti riadenia bolo 55, na dobrej 41, na priemernej 52, na *málo vyhovujúcej* 5 škôl⁵³ a na *nevyhovujúcej* úrovni boli 2 školy⁵⁴.

Úroveň dosiahnutú v jednotlivých sledovaných indikátoroch riadenia školy znázorňuje graf č. 5 a percentuálny pomer výsledkov hodnotenia úrovni škôl v uvedenej oblasti graf č. 6.

Pozitívne zistenia

- rozhodovanie riaditeľov
- podporovanie rozvíjania profesijných kompetencií učiteľov
- informačný systém
- aktivity súvisiace so ŠkVP
- pozitívna klíma, spolupráca a prosociálne vzťahy všetkých zúčastnených osôb na V a V
- rešpektovanie stanovených a dohodnutých pravidiel pedagogickými zamestnancami

Negatívne zistenia

- formálnosť vo/v:
  - fungovaní PO riaditeľa, a tým v nenapĺňaní ich základných funkcií činnosti
  - kontrolnej činnosti vrátane slabej pozornosti venovanej kontrole odstránenia zistených nedostatkov

⁴⁸ MŠ, Boľkovce – osada 261 (lektor nespĺňal kvalifikačné predpoklady na výučbu AJ, pozornosť nebola venovaná požadovanej dokumentácii, krúžok nebol realizovaný v súlade so ŠkVP)

⁴⁹ SMŠ BESST, Limbova 3, Trnava

⁵⁰ SMŠ BESST, Limbova 3, Trnava

⁵¹ Evanjelická MŠ, Exnárova 10, Košice (krúžok AJ realizovaný od 08:15 do 09:00 h); MŠ – Óvoda, Školská 4, Zlaté Klasy a SMŠ Ako u mamy, Markovičova 1/A, Trnava

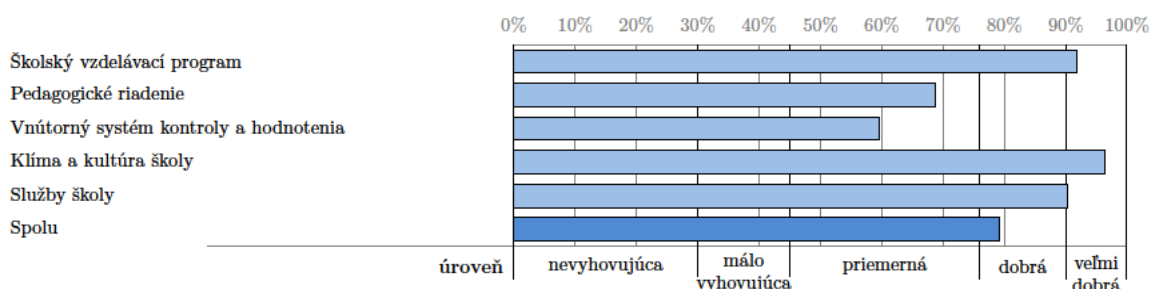
⁵² MŠ, Ul. E. Štúra 23, Svidník; CMŠ bl. Vasiľa Hopka, Ul. sv. Jakuba 28, Bardejov; MŠ, Jurkovičova 17, Prešov; MŠ, Bernolákova 19, Prešov; SMŠ, Bernolákova 379, Námestovo

⁵³ *málo vyhovujúca úroveň*: MŠ, Boľkovce – osada 236; MŠ s VJM, Šimonovce 167; ZŠ s MŠ, Letná 16, Nižná Slaná; ZŠ s MŠ, Koškovce 50; SMŠ Ako u mamy, Markovičova 1/A, Trnava

⁵⁴ *nevyhovujúca úroveň*: MŠ, Suchohrad 130; Hronská Dúbrava 144

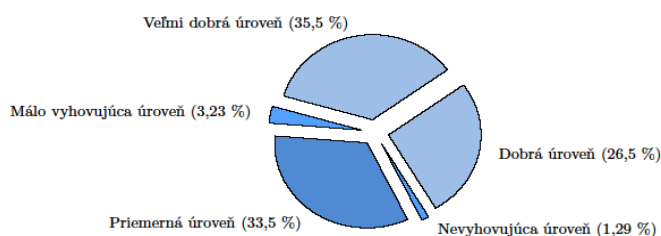
Graf č. 5

Riadenie materských škôl

Graf č. 6

Percentuálny pomer výsledkov hodnotenia úrovni škôl v oblasti riadenia školy

Podmienky výchovy a vzdelávania

Personálne podmienky vykazovali v kontrolovaných školách **dobrá úroveň** (88 %).

Predprimárne vzdelávanie zabezpečovali **učitelia**, ktorí spĺňali kvalifikačné predpoklady a osobitné kvalifikačné požiadavky na výkon pedagogickej činnosti v MŠ v 144 (93 %) školách⁵⁵. Jeden učiteľ⁵⁶ ovládal rómsky jazyk miestnej komunity na hovorovej úrovni. V 5 školách⁵⁷ pôsobili **asistenti učiteľa**, z toho v 2 napomáhali deťom z MRK⁵⁸ pri ich V a V. Počet učiteľov ovládajúcich rómsky jazyk a asistentov učiteľov napomáhajúcich deťom z MRK v nadobúdaní základov elementárnych kompetencií nezodpovedal potrebám a štruktúre detí.

Vedúci pedagogickí zamestnanci spĺňali podmienky právnych predpisov na výkon činnosti vedúceho pedagogického zamestnanca v 121 (78 %) školách⁵⁹. V čase školskej

⁵⁵ nespĺňanie kvalifikačných predpokladov na výkon pedagogickej činnosti v MŠ: MŠ, Suchohrad 130; SMŠ, Viedenská cesta 257, Bratislava; MŠ s VJM – Óvoda, Hlavná 214, Blhovec; ZŠ s MŠ, Jarabina 258; MŠ Kračúnovce 209; MŠ, Ul. L. Štúra 23, Svidník; ZŠ s MŠ, Záhradnícka 19, Svinia; SMŠ, Horné Naštice 106; ZŠ s MŠ, Veľká Hradná 149; SMŠ AKO U MAMY, Markovičova 1/A, Trnava; SMŠ, Bernolákova 379, Námestovo; ZŠ s MŠ, Malatiná 70

⁵⁶ MŠ, Roštár 82

⁵⁷ Evanjelická MŠ, Exnárova 10, Košice; CMŠ, Markušovská cesta 8, Spišská Nová Ves; SMŠ, Alejová 2, Košice; MŠ, Čelovce 207, ZŠ s MŠ, Letná 14, Nižná Slaná

⁵⁸ MŠ, Čelovce 207; ZŠ s MŠ, Letná 14, Nižná Slaná (v rámci projektu Škola otvorená všetkým, zabezpečoval učiteľ a asistent učiteľa v určených popoludňajších hodinách neformálne predprimárne vzdelávanie pre deti z MRK, ktoré nenavštevovali MŠ)

⁵⁹ nespĺňanie podmienok na výkon činnosti vedúceho pedagogického zamestnanca: MŠ, Suchohrad 130; MŠ, Ušiakova 1, Bratislava; MŠ, Heyrovského 4, Bratislava; MŠ, Kunešov 1; ZŠ s MŠ, Utekáč 821; SMŠ, Alejová 2, Košice; SMŠ Baranček, Moyzesova 22, Košice; MŠ – Óvoda, Drienovec 313; MŠ, Roštár 82; MŠ, Martin nad Žitavou 137; MŠ, Dolné Lefantovce 32; MŠ – Óvoda, Levická cesta 4, Hronovce; ZŠ s MŠ, Alekšince 395; SMŠ, Haburská 15, Prešov; MŠ, Májová 54, Spišské Podhradie; MŠ, Kostolná –

inšpekcie nebolo v škole Žilinského kraja⁶⁰ obsadené miesto vedúceho zamestnanca z dôvodu čerpania materskej dovolenky, zriaďovateľ nevyhlásil výberové konanie. Riaditeľ spojenej školy⁶¹ neustanovil zástupcu pre MŠ a nezabezpečil predprimárne vzdelávanie v 2 triedach s celodennou V a V príslušným počtom učiteľov, striedali sa len 3.

Všetci **odborní zamestnanci** pôsobiaci v 9 školách spĺňali kvalifikačné predpoklady na výkon odbornej činnosti.

V 16 (10 %) školách **personálna štruktúra** nezodpovedala spôsobu organizácie V a V, prevádzke, počtu a potrebám detí.

V 2 SMS⁶² uskutočňovali priamu VVČ v každej triede 3 učители a deťom priebežne poskytoval odborný servis interný logopéd. V ďalšej SMS⁶³ praktizoval tanec a športovú gymnastiku asistent učiteľa, ktorý spĺňal požiadavky na trénera tanečného športu 3. triedy a AJ vyučoval asistent učiteľa s požadovaným vzdelaním.

Priestorové podmienky boli celkovo na **priemernej úrovni** (75 %). Interiéry 136 a exteriéry 128 škôl svojou funkčnosťou, estetikou a priebežným udržiavaním umožňovali realizovanie ŠkVP (86 %) s dôrazom na zmysluplne aktívny pobyt detí vrátane aktivít súvisiacich s V a V (89 %). Učitelia realizovali najmä sezónnu výzdobu v MŠ. Priebežne zverejňovali výsledky detskej tvorby. V triedach niektorí zriadili rôzne zamerané centrá pre spontánne i ciele seberealizovanie sa detí. Školské areály a ich vybavenie zväčša zodpovedali hrovým a rekreačným potrebám detí. V 27 (17 %) školách boli vhodne upravené vstupné a vnútorné priestory s ohľadom na deti so zdravotným znevýhodnením. Alarmujúci technický stav budov a zariadenia, prípadne malé priestory niektorých škôl obmedzovali optimálnosť podmienok predprimárneho vzdelávania detí.

Pozitívom bolo, že 2 zriaďovatelia⁶⁴ rozšírili kapacitné možnosti prijatia detí výstavbou novej MŠ a prístavbou školy. Športovej profilácii 1 SMS⁶⁵ zodpovedali účelovo prispôsobené priestory s ich adekvátnym vybavením.

Materiálno-technické podmienky boli na **dobrej úrovni** (87 %). Priebežne, v spolupráci so zriaďovateľom bolo dopĺňané hmotné vybavenie v 147 (95 %) školách, ktoré zodpovedalo ich zameraniu a požiadavkám predprimárneho vzdelávania. Kontrolované školy disponovali primeraným rozsahom detskej a odbornej literatúry, tlačovín a rôznych materiálov (85 %), didaktických (83 %) i kompenzačných (3 %) pomôcok. Predpokladom skvalitňovania zmyslového vnímania, manipulačných zručností, počiatkovej digitálnej a čitateľskej gramotnosti detí bolo spektrum DT, žánrovo rôznorodých printových slovesných alebo obrazových diel, spotrebného materiálu, učebných a svojpomocne zhotovených pomôcok. V niektorých školách mali deti obmedzený prístup k didaktickým pomôckam. Príčinami boli neadekvátne zvolené stratégie vyučovania učiteľom, uloženie pomôcok mimo zorného poľa detí alebo architektonické riešenie budov, veľkosť a vybavenie tried MŠ.

Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia boli na **dobrej úrovni** (90 %).

Riaditelia 153 (99 %) škôl oboznámili zákonných zástupcov s obsahom **školského poriadku**. V 138 (89 %) školách ho vydali po prerokovaní v PR a RŠ. Podrobnosti o právach a povinnostiach detí a ich zákonných zástupcov, ako aj o pravidlách vzájomných vzťahov

---

Záriečie 18; SMŠ, Horné Naštice 106; ZŠ s MŠ sv. Dominika Savia, Školská 386, Dubnica nad Váhom; MŠ, Košariská 97; MŠ, Koválov 216; MŠ s VJM – Óvoda, Mliečno 108, Šamorín – Somorja; MŠ – Óvoda, Školská 4, Zlaté Klasy; ZŠ s MŠ Attilu Józsefa s VJM – József Attila Alapiskola és Óvoda, Školská 492, Trhová Hradská – Vásárút; SMŠ, Markovičova 40, Trnava; SMŠ AKO U MAMY, Markovičova 1/A, Trnava; SMŠ BESST, Limbová 3, Trnava; SMŠ, Bernolákova 379, Námestovo; ZŠ s MŠ, Malatiná 70

⁶⁰ MŠ, Bobrovec 94

⁶¹ Cirkevná spojená škola, Československej armády 15, Moldava nad Bodvou

⁶² SMŠ, Markovičova 40, Trnava; SMŠ BESST, Limbová 3, Trnava

⁶³ SMŠ, Alejová 2, Košice

⁶⁴ Obec Podhorie (MŠ, Podhorie 17); Obec Ľubochňa (ZŠ s MŠ, Školská 17, Ľubochňa)

⁶⁵ SMŠ, Alejová 2, Košice

zamestnancov obsahovalo 140 (90 %) školských poriadkov. Špecifické podmienky vzhľadom na prevádzku a vnútorný režim reflektovalo 134 (86 %) a na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia 137 (88 %) školských poriadkov. O nakladaní s majetkom, ktorý škola spravuje, informovalo 123 (79 %) školských poriadkov.

Nastavené **pravidlá prevádzky a vnútorného režimu** dodržiavalo 136 (88 %) škôl. **Denné poriadky** 129 škôl (83 %) vytvárali podmienky pre vyvážené striedanie sa spontánnych a cielených činností detí. O pevne stanovenom čase životosprávy informovalo 154 (99 %) denných poriadkov. **Voľný prístup k pitiu** v triedach a na pobyte vonku mali deti v 138 (89 %) MŠ. V 110 (71 %) školách organizovali s informovaným súhlasom zákonných zástupcov rôzne **aktivity**, včítane krúžkov, **súvisiace so ŠkVP** a v 142 (92 %) realizovali úlohy vyplývajúce z národných preventívno-výchovných programov.

Tabuľka č. 5 Dotazník pre vnútorných a vonkajších partnerov riaditeľa školy – pravidlá chodu a život v MŠ

Otázky	Odpovede respondentov				
	Áno	Skôr áno	Skôr nie	Nie	Neviem posúdiť
<i>Poznáte pravidlá organizácie a chodu/fungovania MŠ?</i>	82 %	16 %	1 %	0 %	1 %
<i>Máte dostatok informácií o živote a dianí v MŠ?</i>	82 %	16 %	1 %	0 %	1 %
<i>Ste spokojní s organizáciou a pravidlami chodu/fungovania MŠ?</i>	76 %	20 %	3 %	0 %	1 %
<i>Majú deti možnosť podieľať sa na vytváraní pravidiel života v trieda alebo v MŠ?</i>	56 %	22 %	4 %	1 %	19 %
<i>Máte vplyv na život a dianie v MŠ?</i>	54 %	26 %	9 %	3 %	8 %

Pravidlá organizácie a chodu MŠ poznalo a dostatok informácií o živote a dianí v MŠ malo 98 % respondentov, negatívne sa vyjadrilo a nevedelo ich posúdiť po 1 % z nich. Spokojnosť s organizáciou a fungovaním MŠ uviedlo 96 %, nespokojnosť 3 % a nevyjadrilo sa 1 % zákonných zástupcov a zamestnancov. Podiel detí na vytváraní triednych a školských pravidiel potvrdilo 78 %, negatívne zhodnotilo 5 % a nevedelo sa vyjadriť 19 % zákonných zástupcov a zamestnancov. Vplyv, ktorý mali na život a dianie školy pozitívne hodnotilo 80 % respondentov, negatívne sa vyjadrilo 12 % a nevedelo situáciu posúdiť 8 % opýtaných. *Spokojnosť s fungovaním a životom v MŠ vyjadrilo celkovo 70 % respondentov.*

Podmienky výchovy a vzdelávania dosiahli **dobrú úroveň** (86 %).

Na veľmi dobrej úrovni v oblasti podmienok V a V bolo 74, na dobrej 49, na priemernej 31 kontrolovaných škôl a na *nevyhovujúcej* úrovni bola 1 škola⁶⁶.

Úroveň dosiahnutú v jednotlivých sledovaných indikátoroch podmienok V a V znázorňuje graf č. 7 a percentuálny pomer výsledkov hodnotenia úrovni škôl v uvedenej oblasti graf č. 8.

Pozitívne zistenia

- personálne podmienky
- vybavenie didaktickými pomôckami vrátane digitálnych technológií
- realizovanie aktivít súvisiacich so ŠkVP a s preventívno-výchovnými programami

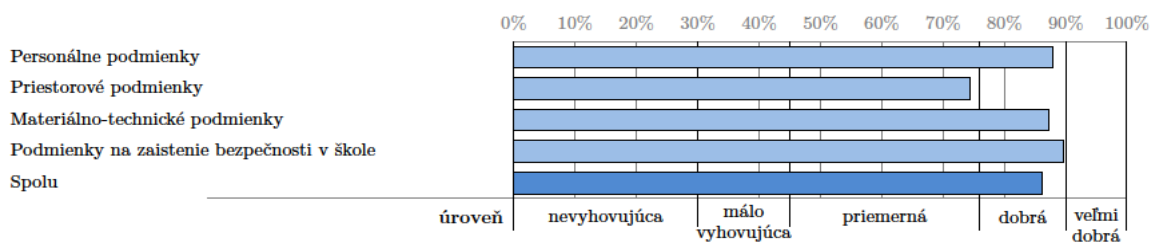
Negatívne zistenie

- absentujúca bezbariérovosť

⁶⁶ *nevyhovujúca úroveň*: SMŠ AKO U MAMY, Markovičova 1/A, Trnava

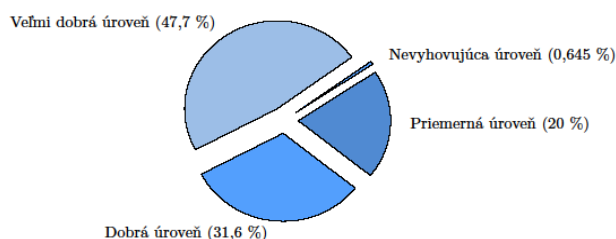
Graf č. 7

Podmienky výchovy a vzdelávania v materských školách

Graf č. 8

Percentuálny pomer výsledkov hodnotenia úrovni škôl v oblasti podmienok V a V

Závery

Deti adekvátne reagovali pri získavaní a uplatňovaní **skúseností** (poznatky, spôsobilosti, hodnoty, postoje) na inštrukcie, pokyny, požiadavky, podnety a spôsob vyučovania učiteľov (72 %). Bezprostredne, prevažne technicky správne, preukázali **sebaobslužné** (88 %), **pohybové, manipulačné** a elementárne pracovné (85 %) **spôsobilosti**. Zvládali **zručnosti** v oblasti **grafomotoriky** a počiatkových predpokladov písania (71 %), tiež **základné lokomočné pohyby, polohy a postoje** (75 %). Zručne narábali s rôznymi materiálmi, nástrojmi, náradím, náčiním, hračkami. Primerane sa orientovali a svojimi schopnosťami stačili na konkrétne učebné problémy v aktuálnom prostredí. Spracovávali informácie z rôznych zdrojov a na plnenie úloh využívali **digitálne technológie** (62 %). Ak mali možnosť, vedeli prezentovať vlastné **myšlienky, názory, pocity** (74 %), spôsoby riešenia zadání (59 %), experimentovať, programovať, porovnávať. Ojedinele postupovali v konštrukčných alebo pohybových aktivitách podľa grafickej dispozície. V rôznorodých aktivitách **spolupracovali**, akceptovali sa a presadzovali sa spoločensky prijateľným spôsobom (73 %). Však málokedy **hodnotili** výsledky svojej, kamarátovej, skupinovej alebo kolektívnej činnosti (43 %). Zväčša zotrvali vo vhodnej telesnej polohe vzhľadom na pozíciu vlastnú alebo objektu, s ktorým narábali, v priestore a na ploche. Rozumeli sprostredkovanej informácii vo verbálnej, neverbálnej podobe a aj v štruktúrovanej ako písaná reč, dodržiavali **komunikačné konvencie** (76 %). Ovládali a používali v spisovnej podobe **štátny a materinský jazyk** (80 %). Obsahovo bohatšia bola vzájomná komunikácia detí v spontánných činnostiach, na jazykovo zmiešanom území v maďarskom a rómskom jazyku. Vzhľadom na jazykovú bariéru mali mnohé deti z MRK a niektoré deti v triedach s VJM problém reagovať na pokyny učiteľov v slovenčine. Povrchné zrealizovanie postupov a úkonov, nesúrodé vyjadrovanie sa v materinskom a v štátnom jazyku deťmi malo pôvod

v slabej motivácii a monitorovaní ich konania učiteľmi alebo, tak ako v predchádzajúcich obdobiach, v zanedbaní aplikovania metodických odporúčaní.

Konaniu, očakávaným výsledkom a úspechom detí napomáhali učitelia vytvorenými **edukačnými podmienkami** (78 %), priaznivou **učebnou klímou** (93 %), **spätnou väzbou** (80 %) a využívaním učebných pomôcok (89 %). **Výchovno-vzdelávacie potreby** detí, ich výkonové, rozvojové možnosti a momentálne **dispozície** boli rešpektované učiteľmi takmer v polovici pozorovaných činností (49 %). Rozdiely v schopnostiach detí s OPŠD, DOPŠD, so ŠVVP, z MRK učitelia akceptovali (68 %), ale len ojedinele aplikovali pri V a V konkrétnych detí odporúčania externých odborníkov. Učebný záujem, aktivitu, kooperovanie, samostatnosť, sebadôveru, spokojnosť a výkony detí ovplyvnili učitelia preferovaním frontálnej formy výučby, v ktorej výrazne dominovali s využívaním slovných metód, zväčša monologických, trvaním na vlastných postupoch riešenia učebných problémov, úlohami podporujúcimi len konvergentné myslenie, používaním predlôh výsledku tvorby detí a aj zásahom do ich kreatívneho sebarealizovania sa. Spôsoby učenia sa detí, najmä zrakovo-slovný a pohybový učebný štýl, boli ojedinele zámerne akceptované adekvátnymi postupmi a didaktickými pomôckami, čo vyplývalo z dôsledného pedagogického diagnostikovania detí učiteľmi. Učitelia kontrolovaných škôl, v porovnaní s učiteľmi v predchádzajúcich obdobiach, poľavili v oblasti **hodnotiacich záverov** týkajúcich sa výkonov detí a v ich podporovaní pri prezentovaní postojov, ocenení vlastných a iných (41 %).

Priama VVČ bola uskutočňovaná učiteľmi podľa strategicky spracovaných **školských vzdelávacích programov** (92 %), ktorých **vlastné ciele V a V** súviseli s princípmi a cieľmi V a V školského zákona, ŠVP, s reálnymi podmienkami (80 %) a koncepčným zámerom rozvoja škôl (85 %). **Učebné osnovy**, postupne spracované z hľadiska hierarchie a súslednosti, vytvárali predpoklad komplexného podporovania rozvoja kľúčových kompetencií detí (95 %).

Riaditelia v rozhodovaní o prijatí dieťaťa do MŠ postupovali v súlade s právnymi predpismi (85 %). Rešpektovali **princípy rovnoprávnosti prístupu k výchove a vzdelávaniu a zákazu všetkých foriem diskriminácie**. Zriadili **poradné orgány** (95 %), **spolupracovali** s nimi na plnení zámerov, vízií školy (65 %) a zväčša vypracovali plán práce, ktorý z hľadiska dosahovania krátkodobých cieľov považovali za nevyhnutnú dokumentáciu školy. Využívali **príspevok určený na výchovu a vzdelávanie detí, ktoré mali jeden rok pred plnením povinnej školskej dochádzky** prevažne na nákup učebných pomôcok a spotrebného materiálu, ktorými učitelia napomáhali deťom pri uplatňovaní elementárnych pohybových, čitateľských, ekologických, pracovných, dopravných skúseností. Ojedinele zriaďovatelia neposkytli školám príspevok v celej výške alebo o jeho využití rozhodovali sami.

Vedúci pedagogickí zamestnanci zadefinovali, prerokovali a zverejnili **pravidlá** organizácie VVČ, chodu materskej školy, bezpečnosti a vzájomných vzťahov účastníkov výchovy a vzdelávania vrátane ich práv a povinností v **školskom poriadku** (91 %), ktoré všetci zúčastnení **dodržiavali** (88 %). **Dennými poriadkami** jednotlivých tried vytvorili podmienky pre striedanie sa riadených a spontánnych činností (83 %) s informovaním o pevne stanovenom čase životosprávy detí (99 %). Podporovali rozširovanie **profesijných kompetencií** učiteľov (77 %), ktorí skúsenosti z rôznych foriem vzdelávania málo využívali v priamej VVČ. Vytvárali a cielene udržiavali otvorenú, priaznivú **klímu a kultúru školy** (96 %). Riaditelia a ich zástupcovia dbali na vedenie právnymi predpismi ustanovenej **dokumentácie** (80 %) a **internými pravidlami** určili stratégie uplatňované pri V a V a plnení cieľov školy (71 %). Oboznámili zamestnancov školy s kritériami **vnútroškolskej kontroly** (81 %), ktorú reálne realizovala polovica z nich (52 %). Prijímanie a následnú kontrolu opatrení na odstránenie zistených nedostatkov vedúci pedagogickí zamestnanci kontrolovaných škôl, v porovnaní s ich kolegami v predchádzajúcich obdobiach, výrazne podcenili (28 %).

Autoevalvačný proces ako autoregulačný mechanizmus vlastnej práce považovali pedagogickí zamestnanci za prospešný (97 %) a niektorí za byrokratickú záťaž (3 %). Z vyjadrenia riaditeľov vyplývalo, že sebahodnotenie reálne uplatňovali v 54 % kontrolovaných škôl. Avšak nie vždy bola preukázaná objektívna sebareflexia, čo obmedzovalo školy v ich zlepšovaní sa vrátane výchovno-vzdelávacích výsledkov.

Pedagogickí (93 %), odborní (100 %) a vedúci pedagogickí zamestnanci (78 %) spĺňali právnymi predpismi ustanovené *kvalifikačné predpoklady* a *podmienky na výkon činnosti vedúceho pedagogického zamestnanca*. *Priestorové* (75 %) a *materiálno-technické* (87 %) podmienky MŠ umožňovali realizovanie ŠkVP. Vstupné a vnútorné priestory boli bezbariérové upravené v takmer šestine kontrolovaných škôl (17 %), čo v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi predstavuje nárast, bez ohľadu na vzdelávanie konkrétnych detí so zdravotným znevýhodnením, však napriek tomu je to málo vzhľadom na potenciálne bezproblémové pohybovanie sa detí, zákonných zástupcov a zamestnancov so zdravotným znevýhodnením v priestoroch MŠ.

Kontrolované MŠ poskytovali deťom a zákonným zástupcom rôzne *služby* (90 %) vrátane odborného poradenstva týkajúce sa napredovania a riešenia vzdelávacích problémov ich detí. Napomáhali osobnostnému rozvoju detí aj uskutočňovaním rôznych *krúžkov* (46 %) a *aktivít* (71 %), ktoré súviseli so ŠkVP, s internými projektmi a *národnými* preventívno-výchovnými *programami* (92 %). K vlastnému hodnovernému statusu prispievali účinným informačným systémom, spolupracou so zákonnými zástupcami, samosprávami, s inými školami, poradenskými zariadeniami, rôznymi inštitúciami, zverejňovaním aktivít a úspechov na webových sídlach a v médiách.

Na otázky v *dotazníku pre vnútorných a vonkajších partnerov riaditeľa* školy odpovedalo **2 805 respondentov** kladne (95 %). Podporovanie prosociálnych vzťahov osôb podieľajúcich sa na V a V a pozitívnu klímu MŠ potvrdilo 95 % opýtaných. Otvorený informačný systém a vzájomnú výmenu informácií ocenilo 97 % respondentov. Dostatok informácií o výsledkoch a pokrokoch detí uviedlo 91 % a o podiele detí na vytváraní triednych a školských pravidiel 53 % zákonných zástupcov, spokojnosť s organizáciou a fungovaním MŠ označilo 97 % z nich. Poznanie pravidiel organizácie a chodu MŠ, priateľské správanie sa zamestnancov k deťom a dbanie zamestnancami na čistotu, estetiku priestorov MŠ uviedlo 98 % opýtaných.

Výrazné pozitívne zistenia

- kvalita vypracovania ŠkVP a školského poriadku
- vzájomná podpora, spolupráca, dobré vzťahy osôb zúčastnených pri V a V, vonkajších a vnútorných partnerov riaditeľa školy; uvoľnené a zodpovedajúce pracovné prostredie v MŠ; priaznivá učebná atmosféra tried
- zreteľný informačný systém vrátane nastavených pravidiel školou
- denný poriadok s pevne stanoveným a dodržiavaným časom činností zabezpečujúcich životosprávu detí

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

- diferencovanie učebných zadaní vzhľadom na výchovno-vzdelávacie potreby detí, ich rozvojovú, výkonovú úroveň a momentálne dispozície
- podporovanie porozumenia a ovládania štátneho jazyka deťmi v triedach a školách s VJM, a deťmi z MRK
- zadávanie a riešenie divergentných úloh a úloh podporujúcich kreativitu detí
- (záverečné) hodnotenie detí učiteľmi a sebahodnotenie, sebaaprezentovanie sa detí
- uplatňovanie funkcií poradných orgánov s dôrazom na progres v ich činnosti smerujúcej k skvalitňovaniu VVC

- prijímanie opatrení k zisteným nedostatkom a kontrola ich akceptovania vzhľadom na skvalitnenie predprimárneho vzdelávania
- uplatňovanie autoevalvačných procesov ako autoregulačného mechanizmu vlastnej pedagogickej práce
- doplnenie personálnej štruktúry v MŠ, ktoré vzdelávajú deti z MRK, o učiteľov a asistentov učiteľa, ktorí ovládajú rómsky jazyk
- debarierizovanie priestorov MŠ vzhľadom na bezproblémovú mobilitu detí, zamestnancov, zákonných zástupcov a potenciálne vzdelávaných detí so zdravotným znevýhodnením

Opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov

Na základe zistených nedostatkov podľa ich závažnosti uplatnila Štátna školská inšpekcia (ŠŠI) **931 opatrení**. Z toho bolo **uložených 720 odporúčaní** a **41 opatrení**. Riaditelia na odstránenie zistených nedostatkov **prijali** v stanovenom termíne **170 opatrení**.

Uplatnené opatrenia sa týkali najmä zohľadňovania výchovno-vzdelávacích potrieb detí vrátane prispôsobovania činností a akceptovania hrových potrieb detí, podporovania ich tvorivosti, bádania a experimentovania, komunikatívnych, pohybových, hodnotiacich a sebahodnotiacich, predčitateľských, informačných, digitálnych a grafomotorických spôsobilostí; organizácie a skvalitnenia VVČ včítane rešpektovania vyučovacieho jazyka; štruktúry, vzťahovej nadväznosti jednotlivých častí ŠkVP a rozsahu UO; procesu rozhodovania riaditeľov; zosúladenia dokumentácie školy a ŠkVP s aktuálnym právnym stavom a podmienkami školy; výkonu a účinnosti vnútroškolskej kontroly, do toho rátajúc hospitácie a narábanie s opatreniami; plnenia funkcií, a tým efektívnosti činnosti PO riaditeľa (kontrolno-hodnotiacej, odborno-metodickej funkcie a participácie na pedagogickom riadení); skvalitnenia personálnych (aj adaptačného vzdelávania začínajúceho pedagogického zamestnanca) a materiálno-technických podmienok.

Zriadiovatelia boli **upozornení**⁶⁷ na málo vyhovujúcu a nevyhovujúcu úroveň učenia sa detí, riadenia školy; neuskutočňovanie VVČ podľa ŠkVP; neaktuálny ŠkVP, nevypracovanie UO najmenej v rozsahu ustanovenom vzdelávacím štandardom ŠVP; nezabezpečenie adekvátneho počtu učiteľov v triedach s celodennou V a V, neodbornosť vyučovania učiteľom; chýbajúceho riaditeľa, vymenovanie riaditeľa bez výberového konania, obsadenie miesta vedúceho zamestnanca osobou, ktorá nespĺňala právnymi predpismi stanovené podmienky; neprerokovanie ostatných podmienok prijímania detí do MŠ alebo ich absenciu, či diskriminačné požiadavky na ich prijatie; prekročenie maximálneho počtu detí, rozhodovanie o prijatí dieťaťa bez predloženia potvrdenia o jeho zdravotnom stave; vypracovanie príslušnej dokumentácie bez rešpektovania aktuálneho právneho stavu alebo jej absencia; nevytvorenie podmienok pre naplnenie povinnosti začínajúceho pedagogického zamestnanca, ktorou je absolvovanie adaptačného vzdelávania; neadekvátne priestorové, materiálno-technické podmienky; nezriadenie RŠ; iný účel využitia finančného príspevku na V a V detí, ktoré majú jeden rok pred plnením povinnej školskej dochádzky, ako určuje príslušný zákon; neaktuálne údaje v zriaďovacej listine.

⁶⁷ Obec: Bobrovec; Podhorie; Koválov; Zlaté Klasy; Kostolná – Záriečie; Košariská; Drienov; Svinia; Slovenská Krajňa; Malcov; Roztoky; Koškovce; Dolné Lefantovce; Martin nad Žitavou; Host'ová; Nižná Slaná; Jasov; Ruskov; Sirk; Kosorín; Záhorce; Kunešov; Čelovce; Blhovce; Utekáč; Hronská Dúbrava; Breznička; Šimonovce; Boľkovce; Voznica; Závada; Litava; Suchohrad; Rohožník
Mesto: Spišská Nová Ves; Lubochňa; Spišské Podhradie; Komárno; Bratislava – MČ Lamač; Bratislava – MČ Dúbravka ProSchola s. r. o., Viedenská cesta 257, Bratislava; Ako u mamy n. o. B. Smetanu 17, Trnava; Invention Care, spol. s. r. o., Markovičova 40, Trnava; Ján Hlinka, Domašská 48, Lubotice; Gréckokatolícke arcibiskupstvo, Hurbanistov 3, Prešov

Príslušný **RÚVZ** bol **informovaný**⁶⁸ o nepredložení prevádzkového poriadku na schválenie; prekročení stanovenej kapacity prijatými deťmi; neaktuálnom prevádzkovom poriadku; prevádzkovaní tried v nevyhovujúcich priestoroch.

Odporúčania a podnety

Riaditeľom škôl

- kontrolovať a hodnotiť pravidelne, dôsledne, adresne vyučovacie postupy učiteľov s dôrazom na rovnomerné rozvíjanie elementárnych základov kľúčových kompetencií detí, venovať pozornosť: využívaniu hry v procese učenia sa detí; fyziologickej/zdravotnej účinnosti cvičení a pohybových aktivít; dodržiavaniu metodických odporúčaní, ktoré súvisia s rozvíjaním grafomotorických zručností detí a s nadobúdaním základov, používaním a ovládaním štátneho jazyka; porovnávaniu a konfrontovaniu skúseností detí, príkladov z virtuálneho a reálneho života; argumentácii detí v sebareflexii, sebareprezentovaní sa
- participovať s poradnými orgánmi na skvalitňovaní VVČ dôsledným uplatňovaním ich funkcií

Zriaďovateľom

- rešpektovať, pri prijímaní pedagogických zamestnancov do pracovného pomeru, právnymi predpismi ustanovené kvalifikačné predpoklady na výkon pedagogickej činnosti učiteľa v materskej škole a požiadavky na výkon činnosti vedúceho pedagogického zamestnanca
- podporovať, v školách, ktoré predprimárne vzdelávajú deti z MRK, zamestnávanie učiteľov a asistentov učiteľa, ktorí ovládajú rómsky jazyk
- zabezpečovať stanovený počet učiteľov striedajúcich sa v dvoch zmenách v triedach s celodennou výchovou a vzdelávaním
- podporovať profesijný rozvoj pedagogických zamestnancov
- aktualizovať v spolupráci s riaditeľom spektrum didaktických pomôcok
- vytvárať adekvátne personálne a materiálno-technické podmienky pre predprimárne vzdelávanie detí so zdravotným znevýhodnením zabezpečením príslušného počtu asistentov učiteľa a interných odborných zamestnancov, kompenzačných pomôcok zodpovedajúcich ich zdravotnému znevýhodneniu a bezbariérových úprav priestorov materskej školy
- zosúladiť obsah zriaďovacích listín s právnym stavom

Metodicko-pedagogickému centru

- rozšíriť ponuku vzdelávacích programov pre učiteľov materských škôl o modul zameraný na získavanie skúseností vhodne voliť a aplikovať učebné stratégie vrátane hodnotiacich nástrojov aj s dôrazom na hodnotenie a sebareflexiu detí

---

⁶⁸ ZŠ s MŠ Károly Dömeho s VJM – Döme Károly Alapiskola és Óvoda, Ďatelinová ulica 296, Iža – Izsa; SMŠ AKO U MAMY, Markovičova 1/A, Trnava; Cirkevná spojená škola, Československej armády 15, Moldava nad Bodvou; MŠ, Hlavná, 46 Jasov; MŠ, Májová 54, Spišské Podhradie; SMŠ, Bernolákova 379, Námestovo; MŠ, Suchohrad 130; ZŠ s MŠ, Česká 10, Bratislava; SMŠ, Viedenská cesta 257, Bratislava (v odpovedi RÚVZ uviedol, že SMŠ nedisponuje súhlasným rozhodnutím orgánu verejného zdravotníctva k uvedeniu priestorov do prevádzky)

